Zoogdier vereniging

Factsheet vleermuizen

PARKEN, LANDGOEDEREN EN STADSBOSSEN

Erik Korsten

Erik Korsten

WAT

Parken, landgoederen en stadbossen

Natuurinclusief ontwerpen voor vleermuizen gaat niet alleen over verblijfplaatsen in gebouwen. Het gaat ook over het creëren, beheren en behouden van voedselgebieden voor vleermuizen en over verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen in parken, landgoederen en stadsbossen.

Profiterende soorten

Alle soorten vleermuizen. In het bijzonder rosse vleermuis, watervleermuis, gewone grootoorvleermuis en ruige dwergvleermuis.

WAAROM

Schaalgrootte en actualiteit

Parken, landgoederen en stadsbossen zijn aangelegd voor mensen. Vanwege hun cultuurhistorische en recreatieve waarden worden ze anders beheerd dan productiebossen en zijn de bomen vaak ouder en diverser in soort. Het zijn oases van rust en duisternis en vormen de groene, verkoelende longen van onze drukke woonomgeving. Bijna iedere grotere stad of dorp heeft een of meer van dergelijke groene oases. Zij worden steeds intensiever gebruikt voor recreatie.
Naast de vele jachtgebieden in het park, herbergen de bomen geschikte holten voor boombewonende vleermuizen. Daarom is het zaak de unieke natuurwaarden te behouden, maar ook te zorgen dat nieuw aangelegde parken en bossen de kans krijgen om oud te worden en zulke natuurwaarden te ontwikkelen.

Erik Korsten

Impact op vleermuizen

Groot jachtgebied voor vleermuizen én verblijfplaatsen voor boombewonende vleermuizen zijn schaars in de bebouwde omgeving. Vooral bij grote steden zijn parken, landgoederen en stadsbossen als voedselgebied van groot belang voor (kraamgroepen van) gebouwbewonende soorten in de stad.
De combinatie van cultuur, natuur en recreatie stelt uitdagingen aan het beheer van bomen: oudere bomen vormen door de kans op omwaaien en vallende takken een risico voor bezoekers. Het soms noodzakelijk kappen van bomen kan negatief zijn voor aanwezige vleermuizen en verblijfplaatsen. Verantwoord beheer van waterpartijen, bomen, struiken en kruiden zorgt voor een groot en divers aanbod van insecten.

Vliegroutes

Waar vliegroutes van vleermuizen kruisen met verkeersintensieve wegen bieden ecoducten, groene hopovers en ruime onderdoorgangen veilige oversteekplaatsen voor vleermuizen.

HOE

Erik Korsten

Erik Korsten

- **Diversiteit in bomen, struiken en kruiden.** Een diversiteit aan inheemse bomen en planten trekt veel meer én meer verschillende insecten aan dan een exotische of uniforme aanplant. Leg naast recreatieve grasvelden natuurlijke kruiden- en bloemrijke graslanden aan. Dit trekt verschillende soorten vleermuizen aan die op hun beurt het aantal insecten in balans houden. Een hoge diversiteit aan bomen voorkomt ook dat hele percelen en lanen door plagen (zoals de eikenprocessierups) of ziektes in korte tijd veel schade oplopen.
- **Gefaseerde verjonging en rustgebieden.** Als oude of zieke bomen door takbreuken een veiligheidsrisico vormen, kan ingrijpen nodig zijn. Bij het in één keer verwijderen van veel bomen gaan niet zelden grote aantallen verblijfplaatsen van vleermuizen verloren. Gefaseerde verjonging van lanen en percelen biedt continuïteit in het aanbod aan verblijfplaatsen. Omdat oude bomen alleen een veiligheidsrisico vormen als er mensen komen kan het aanwijzen van voor mensen niet toegankelijke 'rustgebieden' ook in verblijfplaatsen voor vleermuizen voorzien.
- **IJskelders en vleermuiskasten.** Niet zelden heeft een landgoed een historische ijskelder waarin vleermuizen overwinteren, of zijn er mogelijkheden om een vleermuiskelder aan te leggen. Ook vleermuiskasten kunnen bijdragen aan een natuurinclusief park, landgoed of stadsbos. Ze zijn uiterst geschikt voor natuureducatie en dragen bij aan een divers aanbod van verblijfplaatsen waarop vleermuizen bij noodzakelijke bomenkap tijdelijk op kunnen terugvallen.
- **Duisternis en rust.** Veel boombewonende vleermuizen houden niet van verlichting. Verlicht alleen daar waar het echt nodig is. Gebruik vleermuisvriendelijke verlichting en voorkom lichtuitstraling buiten wegen en paden. Houd boomkronen, gebieden met verblijfplaatsen en belangrijke voedselgebieden van vleermuizen donker. Met op maat gemaakte maatregelen hoeven festivals niet verstorend te zijn.

Natuurinclusief bomenbeheer en de wet

Wanneer door bomenkap of andere activiteiten de jaarrond beschermde verblijfplaatsen van vleermuizen in het geding komen kan toepassing van een gedragscode of aanvraag van een omgevingsvergunning flora- en faunactiviteit nodig zijn. Met natuurinclusief beheer wordt continuïteit in leefgebied ondersteund en zijn dergelijke procedures beter beheersbaar.

WAAR

Meer informatie en voorbeelden

- Vlotwatering-vleermuisbrug / Vleermuisbruggen in Delft
- Natuurpark Kronenkamp: van waterzuivering tot vleermuizenpark

Zie ook factsheet:
- Verlichting
- Groenstructuren
- Gewone dwergvleermuis
- Laatvlieger
- Meervleermuis
- Gewone grootoorvleermuis

Erik Korsten

Deze factsheet is mede tot stand gekomen met financiële steun van:

Provincie Noord-Brabant